anatomie, fyziologie a očního lékařství, vydal ve Vídni r. 1797 v němčině učebnici Lehrsätze aus der Physiologie des Menschen. Byla vydána třikrát a autorovými současníky přeložena do latiny, ruštiny a polštiny. Českého překladu se dočkala až r. 1956. Jan E. Purkyně učebnici nenapsal, ačkoli se to od něho očekávalo. Byl fyziologem zcela zaměřeným na výzkum; hledání odpovědí na nevyřešené otázky bylo pro něho – jak sám napsal – vášní. Opakování známých skutečností v učebnici ho nelákalo. Vladimír Tomsa odešel jako řádný profesor fyziologie r. 1865 do Kyjeva. Do Prahy se vrátil až v r. 1884 a krátce před svým odchodem z Kyjeva vydal v ruštině Učebnik fyziologie. V Praze vybudoval fyziologický ústav, českou učebnici ale nenapsal.

Mareš „Fyziologii" vydával postupně od r. 1906, kdy vychází díl I. Všeobecná fyziologie. Následují díly II. Pohyby a jejich innervace (1908), III. Výživa, část 1. Vnitřní prostředí. Krev a její koloběh. Mok tkáňový a lymfa (1911), III. Výživa, část 2. Úprava vnitřního prostředí (1923), IV. Fyziologická psychologie, část 1. Základy, subjekt, city, snahy (1926) a poslední IV. část 2. Fyziologie smyslů (1929).

Učebnice tak vyšla ve čtyřech dílech, v šesti knihách. Mareš o své „Fyziologii" píše, že nikdy nebude podle ní zkoušeno, cílem díla je v syntéze vybraných fakt umožnit utvoření organického souboru. Znovu připomíná, že pouhé zjišťování fakt samo netvoří vědecké dílo, ale je k němu nezbytnou přípravnou vědeckou prací. Ve vydání posledního dílu v r. 1929 píše: „Vědecká škola, kde vládne určité učení, pro které se shledávají důkazy, se mi zdá přežitkem scholastiky. Žáci si netroufají přezkoumávat učení, o kterém nabyli vědeckého přesvědčení. Věda je svobodná, je vždy hotova k přezkoumání. Můj předchůdce i vůdce, profesor Tomsa, byl svobodný duch a mne vedl ke svobodě. Tak i moji spolupracovníci měli úplnou svobodu, aby z vlastní iniciativy podle vlastních idejí samostatně postupovali. Kdo neměl vlastní iniciativu, neobstál."

Další z jeho žáků, lékař a přírodovědec Jan Bělehrádek, připomněl Mareše jako filozofa. Píše: „Každému hloubavému přírodovědci, jakmile se začne zabývat otázkami obecnějšího rázu, se vtírají problémy filozofické. Pěstování filozofie se stalo součástí české biologie již od Jana Evangelisty Purkyně. Také Mareš se fyziologií dostává k filozofii. Odmítá představu, že by se organismus mohl dokonale vyložit jen jako mechanismus nebo stroj, i když nepřestává zdůrazňovat, že první povinností přírodní vědy je poznat látky a síly, které patří k životním projevům. Život je pro Mareše tvůrčí síla."

Mareš byl často kritizován, že se příliš zabývá spekulacemi a podceňuje fakta. Na tuto kritiku odpovídá: „Vážím si fakt, neboť věda se dělá z fakt, jako se staví dům z kamene: hromada fakt však není vědou, jako není domem hromada kamene."

František Mareš – lékař, vědec, pedagog, filozof, politik, dvojnásobný rektor Univerzity Karlovy a trojnásobný děkan její Lékařské fakulty – patří mezi významné osobnosti českého života konce 19. a první poloviny 20. století.

Použitá literatura uvedena na webu Živy.

Marina Hofmanová

Za krásou i záhadami stoleté zahrady

V minulém čísle Živy (2020, 6: 301 a CXLVII–CXLVIII) jsme si připomněli 100. výročí školní botanické zahrady v Malešicích. Vydali jsme se do zamlžené minulosti této zahrady obklopující Jiráskovu vilu, zvanou též „zámeček". Také jsme nahlédli do historie zahradnického vzdělávání, které se zde „pěstuje" a které navazuje na tradici první zahradnické školy založené v Praze již r. 1909. Za branou do současné malešické botanické zahrady návštěvník nejdříve zaměří pozornost na rostliny, přesto je na první pohled patrné, že se tu dění odehrává v několika rovinách současně. Kromě péče o rostliny a krajinnou kompozici parku je velmi důležitá rovina stavební a technická, která se musí řešit v každém, nejen historickém objektu. Např. budovy na levé straně od hlavního vchodu čeká zásadní proměna, čerstvě vybourané jsou terasovité skleníky ve svahu, zatímco na vzdálenějším lázeňském domku byla zatím opravena střecha. A to se stále pohybujeme pouze v historické části areálu – na vrchu Tábor se totiž rozprostírá produkční část zahrady, k níž se teprve dostaneme. Slíbenou procházku parkem zahájíme se zástupcem ředitele Střední odborné školy Jarov Eduardem Chvostou samozřejmě u rostlin.

Nad čím zaplesá oko a srdce při vkročení do zdejšího botanického ráje?
Profesionál či laik, botanik nebo zahradník si u nás užijí flóry ze všech vegetačních pásem Země. Odhaduji přibližně 5 000 taxonů. Exteriéry nabízejí sortiment dřevin a bylin mírného a nově i subtropického pásu všech kontinentů, nevyjímaje jižní polokouli. V interiérech zdejších moderních skleníků pěstujeme široké spektrum rostlin od tradičních zahradních kultivarů po naprosté vzácnosti. Zmiňme alespoň výčet epifytických zástupců čeledí vstavačovitých (*Orchidaceae*), bromeliovitých (*Bromeliaceae*), kaktusovitých (*Cactaceae*) nebo árónovitých (*Araceae*). Za zmínku stojí kolekce myrmekofilních či insektivorních specialistů. Ale nedělejme z rozhovoru seznam typu index plantarum, nejlepší je vidět vše na vlastní oči.

Založení zahrady datované k r. 1920 se připisuje zahradnímu architektovi Františku Thomayerovi, což sice nemáme doloženo, ale část výsadby od něj pravděpodobně pocházela. Je šance nějaké doklady ještě nalézt?
Rádi bychom se pyšnili Thomayerovým autorstvím. Navzdory nepodloženosti projektové součinnosti tohoto evropsky významného zahradního architekta první republiky je malešický park velkou učebnicí přírodně krajinářské kompozice té doby. Pokud se podíváme na Thomayerův koncept Karlova náměstí, Chotkových sadů nebo Královské obory, můžeme rozpoznat podobný rukopis. Autorem ale mohl být kdokoli z jeho žáků či vrstevníků. Volba taxonů dřevité kostry parku může napovídat o dodávce z Thomayerových říčanských okrasných školek. Použití platanu javorolistého (*Platanus* ×*hispanica*), velký

1 Detail rubu obřích listů baroty *Gunnera tinctoria*, zimuvzdorné trvalky z Jižní Ameriky

© Nakladatelství Academia, SSČ AV ČR, v. v. i., 2021. Přetisk článků včetně obrázků se výslovně zapovídá. Veškerá práva včetně práva reprodukce jsou vyhrazena.

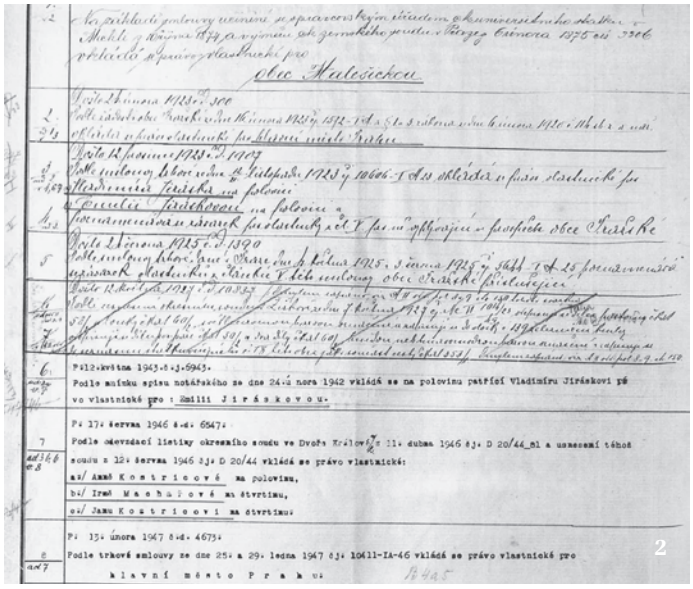

podíl jírovce maďalu (*Aesculus hippocastanum*) nebo přímo v ose použitý červený aspekt javoru mléče (*Acer platanoides* 'Schwedleri') odpovídá dobové módnosti těchto druhů, ale nepotvrzuje jasně zdroj, odkud byly získány.

Práci Františka Thomayera se v posledních letech důkladně věnovali kolegové ze Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity v Brně, z Národního památkového ústavu a Národního archivu. Zpracovali jeho pozůstalost, z čehož mimo jiné vznikla i výstava, kterou máme přislíbenu k zápůjčce. Kvůli „koronavirovému" uzavření zahrady jsme ji nemohli instalovat na podzim 2020 u příležitosti 100. výročí založení parku, jak jsme plánovali. Rád bych tedy představil veřejnosti osobnost možného autora v tomto roce.

Rovněž některé stopy stavebního charakteru dávají tušit etapy ve vývoji parku. Přestože jsem při pátrání po historii malešického objektu oslovila i odborníky z Akademie věd, zejména Antonína Kostlána, ale i Stanislava Kokošku (z Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR), Milana Hlavačku (z Historického ústavu), Kláru Mezihorákovou (z Ústavu dějin umění), Radka Mikuláše (z Geologického ústavu), a také Petra Krajčiho z Muzea hl. m. Prahy, vila se zahradou zatím své tajemství střeží. A pokud ho vydá, možná tím naboural některá tradovaná klišé – z nedávno objevených archivních listin lze např. vyčíst, že pozemky s nemovitostí zakoupil Vladimír Jirásek s chotí až v r. 1923. Daří se aspoň trochu poodkrývat minulost?

Stále zůstává mnoho otázek k bádání. Pilně pátráme po dokumentech, které by nám nejasná místa osvětlily. Když jsme kupř. objevili nedaleko betonového mostu v zadní části zahrady zbytky ozdobných patek, až teprve později se podařilo podle historického snímku zjistit, že patřily ke schodišti vedoucímu k altánu, který tam kdysi stával. Ještě před obchodníkem s uhlím Jiráskem je na různých dobových fotografiích a perokresbách citováno jméno předchozího majitele Rudolfa Engberta, v jehož vlastnictví zde již existovala vila a viniční usedlost. Na svazích se tedy pravděpodobně pěstovalo víno, podobně jako v různých jiných částech Prahy. Viniční usedlost se pak přeměnila v anglické krajinářské parkové pojetí prostoru i s potokem a rybníkem.

Zmíněné módní vlivy se odrazily ve výsadbě nejen uvnitř, ale i vně zahrady, kde je nápadně mnoho exemplářů jírovce maďalu. Když se začátkem 90. let začaly na jírovcích po celé Praze objevovat usychající listy, dozvěděla jsem se právě zde, na nástěnce ve starém skleníku, že nemoc způsobuje klíněnka.

V době zakládání parku se jírovce začaly hodně používat, liniová výsadba byla ze dvou třetin založena právě na nich. Informaci o klíněnce jírovcové (*Cameraria ohridella*) malešická zahrada nejen podala, ale jako jedna z prvních také přišla s účinným způsobem boje proti tomuto škůdci z čeledi vzpřímenkovití – injektáží kmene. Pomocí tenké jehly se do cévních svazků vpravuje insekticid, který rostlina prostřednictvím transpiračního proudu rozvádí a systémově distribuuje. Tuto metodu, která

pochází z USA a v Čechách se zatím příliš nepoužívala, aplikujeme v našem parku už několik let. Však také při pohledu z okna vidíme, že je mnoho jírovců ještě zelených i touto dobou (tedy v polovině října).

Krajinářskou kompozici, která mi připomíná malé Průhonice, v průběhu času zneprůhlednily některé náletové dřeviny a také novější výsadba. Vím, že se touto věcí intenzivně zabýváte. Čím se liší způsob parkové výsadby dřevin v minulosti a dnes? A bude zapotřebí „pily a seker"?

Mnoho historických parků v České republice paradoxně trpí přemírou okrašlovacích aktivit let minulých. Každá výsadba vyžaduje rozvahu, plán, koncept vývoje z prostorového a estetického hlediska. Tak to zde učinili i naši předkové před 100 lety a dodnes vidíme dobře založené kosterní stromové patro i podrostové patro keřové. Pozdější výsadby tento základ často nerespektovaly a náhodným umístěním nových jedinců poškodily ty starší. Vznikly tak prořídlé pokřivené koruny se sklonem k dřívějšímu nástupu senescentní autodegradační fáze, kdy koruna stromu postupně odumírá.

Nyní tedy bude potřeba pil u pěstebních probírek i práce specialistů arboristů přímo v korunách stromů. Nové výsadby řešíme s rozvahou zohledňující hledisko estetické, kultivační a v neposlední řadě edukačně-didaktické.

2 Z nově vypátraného zápisu v pozemkových knihách vyplývá, že manželé Jiráskovi koupili pozemky v Malešicích až v r. 1923. Z archivu autorky

3 Citronečník trojlistý (*Poncirus trifoliata)* dotváří iluzi italské vily.

4 Červeně rašící kultivar javoru mléče (*Acer platanoides* 'Schwedleri') z původní výsadby při založení parku

5 Epifytická *Myrmecodia* sp., z čeledi mořenovitých (*Rubiaceae*), má zdužnatělou bázi přizpůsobenou myrmekofilní symbióze.

6 Důmyslná vernace (složení listů v pupenu) u jírovce maďalu (*Aesculus hippocastanum*)

7 Lomikámen nádherný (*Saxifraga cotyledon* var. *pyramidalis*) na alpinu

Jaký je rozdíl mezi klasickými botanickými zahradami a touto školní? Nakolik se ty pražské liší klimatickými podmínkami v různé polohové orientaci?
Posláním školních botanických zahrad (kterých je možná více než těch městských) je především vzdělávat. Malešická zahrada je určena pro učební i maturitní zahradnické obory. Má tedy za úkol hlavně výchovu v estetickém cítění a výuku pěstebních nároků jednotlivých rostlin. Podle těchto potřeb koncipuje své plochy. V tom spočívá odlišnost třeba od Botanické zahrady Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy Na Slupi, která slouží výuce botaniky a její části jsou proto děleny na základě taxonomických, morfologických a dalších hledisek.

Naše zahrada disponuje obrovskou výhodou diverzity ekologických nik, dokonce skrze ni protéká potok. Může tudíž snadno demonstrovat jednotlivé pěstební okruhy. Na dně údolí Malé Rokytky lze ukázat stanoviště typu vlhkého stínu nebo podmáčených břehů, na patě jižních skalních výchozů naopak xerotermní polohy se štěrkovými záhony.

Zařadíme-li pražské botanické zahrady do pomyslných zelených „škatulek", můžeme univerzitní zahradu Na Slupi nazvat temperátní teplou a vlhkou, trojskou zahradu mediterránní teplou a suchou a malešická by dostala do vínku od každého typu část.

Původní zídku s mřížovými poli podél ulice Pod Táborem vystřídala na více než půlstoletí betonová zeď, která zahradu uzavřela očím kolemjdoucích. V rámci oprav jste prosadil podstatné snížení nové zdi a dlouhý průhled skrze šípové mřížoví, čímž jste parkovou krajinu znovuotevřel i do veřejného prostoru. Vnitřní strana obvodové zdi nyní slouží jako pokusná plocha pro introdukci cizokrajných rostlin. Jaké taxony zde zkoumáte?
Dalším (někdy kontroverzním) posláním botanických zahrad je zavádění nových taxonů rostlin do kultury, tedy introdukce. Botanické zahrady díky své expediční činnosti nebo spolupráci s ostatními světovými zahradami získávají nové přírůstky a snaží se najít cestu k jejich kultivaci v našich podmínkách. Budeme-li hovořit o exteriérech zahrad, většina se snaží využít oteplování klimatu k pokusům pěstovat subtropické taxony v České republice ve volné kultuře. Na základě úspěšných pokusů pražských zahrad Na Slupi a v Troji jsme i my vloni (2020) založili záhony s druhy pocházejícími z evropského Středozemí, jihozápadu USA, Číny, Japonska, Tasmánie, Nového Zélandu nebo Patagonie. Tyto rostliny jsme získali především z vlastních sběrů a ze sbírek Botanické zahrady Přírodovědecké fakulty UK.

Masiv obvodové stěny jste využil též k unikátnímu způsobu zavlažování rostlin vodní mlhou. V čem spočívá?
Standardně se závlahové systémy umísťují pod povrch země, dochází tak ke skrápění povrchu půdy a saturaci kořenů vodou. Blízkost nové obvodové zdi nám umožnila umístit závlahové trysky až do výše dvou metrů. Jemné vodní kapky tak dopadají na listy ve velkém oblouku. Během proudění se voda také odpařuje a ochlazuje vzduch odebíráním tepla. Samozřejmě zvyšuje i relativní vzdušnou vlhkost. Výsledkem není pouze zálivka, ale i změna lokálního mikroklimatu. Vzniklé podmínky umožňují kultivaci rostlin z horských či humidnějších oblastí. V našem případě sbírku odrůd pěnišníku (*Rhododendron*), kolekci kapradin, zástupce rodu ostřice (*Carex*) a celou řadu dalších trvalek.

5

6

7

Od hlavní brány stoupá cesta k zámečku kolem alpina. To bývalo v zahradách oblíbené a zároveň ohrožené místo – budiž s potěšením konstatováno, že se návštěvníci změnili k lepšímu, protože se už rostliny povětšinou neztrácejí. Z jaké doby alpinum pochází?
Alpinum bylo častou součástí historických parků. Pro Čechy je obzvláště tradiční stavbou díky propagátorům počínaje hrabětem Arnoštem Emanuelem Silvou-Taroucou a konče Karlem Čapkem. Dodnes česká skalničkářská klubová základna představuje pravděpodobně největší zájmové sdružení tohoto typu na světě.

Naše alpinum bylo postaveno až r. 1994 pod vedením bývalého ředitele Jaroslava Čuby. Za stavební materiál zvolil devonský vápenec z barrandienu blízkého okolí Prahy. Díky výborným chemicko-fyzikálním vlastnostem této horniny můžeme pěstovat rozsáhlý sortiment skalniček vázaných na vápenité podklady. Různé světelné expozice a protékající vodopád vytvářejí unikátní pěstitelské niky od spárových refugií po mokvající stěnu. Z kapradin jmenujme např. dvě morfologické formy jeleního jazyku celolistého (*Asplenium scolopendrium*). Díky příslušnosti k exotické čeledi podpětovitých (*Gesneriaceae*) upoutají rody *Haberlea* a *Ramonda*. Mezi četnými lomikameny zmiňme varietu lomikamene nádherného (*Saxifraga cotyledon* var. *pyramidalis*), výraznou svým mnohočetným květenstvím.

Vlevo od alpina a nad ním se do výšky šplhala torza původních skleníků. Po nich teď zbyly terasy s patrnými zbytky původního technického řešení vypovídajícími třeba o systému vytápění, zavlažování odraženou vodou nebo způsobu zdění. Co v tomto bezesporu zajímavém prostoru plánujete?
Svahy v blízkosti Jiráskovy vily dlouhá léta hyzdily rezavějící konstrukce opuštěných skleníků, které se nám koncem loňského roku podařilo díky podpoře Magistrátu hl. m. Prahy demontovat. Původní tzv. vinné skleníky vyrostly ve 20. letech 20. století. Na jejich základech pak v 80. letech vznikly produkční skleníky podniku Sady, lesy hl. m. Prahy, které ale rychle podlehly zkáze. Další rekonstrukce už nebyla vůbec rentabilní, tak je nahradil nový moderní skleník na protilehlém místě zahrady.

Nyní můžeme právě na základech vinných skleníků obdivovat původní technologie řízení skleníkového klimatu. V cihlovém zdivu lze objevit pozůstatky rozvodu teplovodního kanálového vytápění. Každá

skleníková etáž obsahovala svou nádrž na „odražení“ závlahové vody podle pěstitelského zákona, že teplota vzduchu musí být stejná jako teplota zálivky. I vyzdívka teras ukazuje elegantní řešení statiky nestabilního svahu. O budoucnosti teras uvažujeme ve spolupráci s doktorandy České zemědělské univerzity v duchu výukových a relaxačních prostor. Škole chybějí pěstební plochy na ukázku pěstování teplomilných ovocných druhů, k čemuž jihozápadní expozice svahu přímo vybízí.

Stačí několik kroků a stojíme u oranžerie s dosud funkčními technickými prvky. Mohlo by tu vyrůst zahradnické muzeum?
Skleník – oranžerie rovněž z 20. let měl štěstí, že unikl socialistické rekonstrukci. Nýtovaná kovová kostra či oblouková okna s ozdobnými pyramidovými výlisky nenesou známky poškození ani po 100 letech. Dodnes funguje otvírání oken založené na jednoduchých mechanických převodech. Jako stavební unikát zasluhuje jistě rekonstrukci! Důstojným využitím by mohla být expozice věnovaná zahradnímu řemeslu a velkým postavám zahradního umění první republiky. Nabízí se i přeměna ve společenský kulturní prostor, který potřebujeme.

Společenský prostor – nepředstavovaly ho stavby tohoto typu samy o sobě?
Ve své době nebylo myslitelné, aby podobné sídlo existovalo bez oranžerie a skleníku. Byl to odznak důležitosti, majetku a prestiže. Nesměla chybět vzácná květena, vystavené palmy před „zámečkem“, které bylo potřeba na zimu někde schovávat. Je tu zřejmá podobnost s italskými vilami, včetně těch palem a již neexistujícího palmového skleníku. Skleníky prošly určitým vývojem, ale na fotografiích z 20. a pozdějších let byly vždy zachyceny s vilou společně. Stavby ve svahu jsou ale udávané jako viniční – zřejmě primárně využívané k pěstování stolních odrůd vína, což také bývalo celkem běžné. Dříve existovaly i ananasovny, fíkovny, kameliové skleníky apod. Jak čas plynul, pěstované rostliny se postupně měnily, ovšem primárně sloužily skleníky k užitku, nikoli k pěstování okrasných květin.

Zmínil jste spolupráci s Českou zemědělskou univerzitou, tak sejděme do údolí k lázeňskému domku, kde byste rád obnovil bazén, který tu býval. Se studenty ČZU připravujete projekt nádrže s různou hloubkou pro různé taxony vodních rostlin. Zvažujete koncepci rozvoje zahrady i zdejšího vzdělávání v širším kontextu?
Propojování různých stupňů školního vzdělávání považuji za důležitý motivační aspekt žáků. Do naší zahrady pravidelně dochází jak mateřské, tak základní školy v rámci výuky tzv. polytechniky. K akademické obci směřujeme aktivity v oblasti výuky botaniky s PřF UK a v rámci studia zahradní architektury s ČZU. Právě doktorandi z katedry zahradní architektury ČZU nyní zpracovávají Generel územního rozvoje celých 30 ha areálu – nejen botanické, ale i produkční zahrady. A to je ona koncepční plánovací práce, o které jsme se zmínili hned na začátku. Součástí projekčního díla jsou i dílčí detaily, např. zmiňované vodní dílo u bývalých lázní. Touto stavbou opět nechceme pouze navázat na historickou skutečnost, ale především vytvořit didaktické zázemí pro výuku pěstování rostlin s různými nároky na výšku vodního sloupce.

8 Nedávno nalezené pozůstatky zašlého schodiště vedoucího k altánu, který kdysi stával v zahradě. Foto K. Hekrdlová

9 Titulní strana průvodce botanickou zahradou. Kniha byla vydána ke 100. výročí založení zahrady a vzhledem ke svému uspořádání podle zahradnických pěstebních okruhů bude sloužit především jako studijní pomůcka. Snímky E. Chvosty a P. Floriana, pokud není uvedeno jinak

Když jsme u vody, zmiňme ohromnou devizu, jíž je nepříliš daleko pramenící Malá Rokytka. Potok je sice záhy sveden do potrubí, ale na rozdíl od většiny malých vodních zdrojů a toků ve městě má to štěstí, že se v parku dostává na povrch, protéká údolní nivou a voda se zadržuje v rybníce. Jak vydatným je zdrojem a jakou má kvalitu?
To je další příběh sám pro sebe. Potok měl dosti střídavý průtok, jeho kubatura kolísala, a my jsme hledali cesty, jak ho pročistit a kubaturu mu vrátit. Naše zahrada je na Malé Rokytce závislá, proto jsme se vydali po jejích stopách vedoucích okrajem brownfieldu přes různé skládky. V neudržovaném území za hranicemi parku je potok sice zatrubněný, ale kořeny spontánních náletů průběžně do potrubí prorůstají a ucpávají ho. Došli jsme až k pramenům u Malešické teplárny, kde je voda vidět na povrchu. Bylo to v zimě, z vody se kouřilo, takže se dá předpokládat nějaké propojení s teplárnou. V krátkém úseku podél tratě je potok krásně průzračný, pak se dostává do zatrubnění, které se nám podařilo ve spolupráci s Lesy hl. m. Prahy vyčistit. Na povrchu se voda, senzoricky velice čistá, zase objevuje až v našem parku. Rozbory jsme nikdy nedělali, ale přivedla jste mě na myšlenku, že by to bylo dobré.

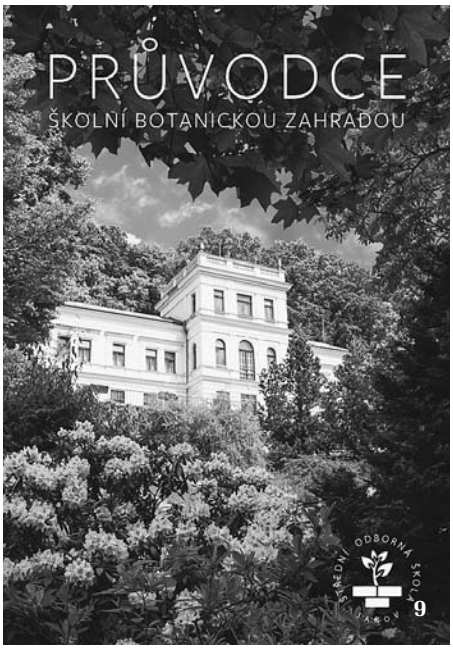

Kolem potoka a rybníka vznikla doslova oáza rostlin i zvěře. Dokonce jsem do publikace o školním parku přidal i kapitolu o fauně – žijí tu užovky, slepýši, ledňáčci, zalétají sem volavky, mladé tu pravidelně vyvádějí slípky zelenonohé. A také se bohužel z nedaleké Rokytky přistěhovaly invazní nutrie, které se tu přemnožily, ničí nám rostliny, a nyní řeším s Odborem životního prostředí způsob jejich eliminace. Nepůvodní druhy dělají v přírodě skutečně velkou škodu.

Jak představit zelené poklady malešické zahrady?
Vydali jsme nového Průvodce školní botanickou zahradou, který sice nemůže na 136 stranách ani zdaleka obsáhnout celé sbírky, ale to nejdůležitější vystihuje. Můžeme ho brát jako pozvánku k hlubšímu bádání přímo *in situ*. V zahradě jsou také od loňska osazeny informační tabule k jednotlivým pěstebním skupinám. Vnímám je jako studijní pomůcku pro žáky a profesionály, jsou tedy především v odborném názvosloví. Podobně chceme přiblížit zahradnickou nomenklaturu prostřednictvím jmenovek rostlin, kterých za minulý rok přibylo několik set. Přijďte si k nám tedy užít rostlin osobně.

V poslední části seriálu o malešické botanické zahradě navštívíme produkční zahradu, moderní skleník a hlavně zdejší líheň mladých zahradníků. Více na www.skolajarov.cz